

Hvordan snakker vi med barn om vold og overgrep?

Harald Dean

Pedagog (B.A) samfunnsviter (M.Sc.) og yogainstruktør

 @StineSofiesStiftelse

 @StineSofies.Stiftelse

 Stine Sofies
Stiftelse

Hvorfor samtale om vold og overgrep med barn?

«Jeg trodde det var slik det skulle være».

«Da vi ber... overgrep...»

Fra ramme... Barneha... over ege... Det er et godt forbyggende tiltak at barn får informasjon om vold og overgrep, samt hvor de kan få hjelp (NOU 2017:12 Svikt og svik)

Kompeta... «Målet for seksualitet, grensesetting, vold og respekt.»

Sammenheng seksualitet og seksuelle overgrep

Hvordan skal barn kunne fortelle om seksuelle overgrep hvis de ikke har et språk for normal seksualitet? (Margrethe W. Aasland)

Å hjelpe barn til å bli trygge på egen kropp og seksualitet vil gjøre det lettere for dem å skille positiv og problematisk berøring samt senke terskelen for å melde ifra til en voksen hvis de blir utsatt for overgrep (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s. 14).

Margrethe W. Aasland (personlig kommunikasjon, 26. august 2019) har spurt overgripere i terapi hva som skulle til for at de ikke ville ha begått seksuelle overgrep mot barn. Svaret er «at barna har kunnskap om seksualitet».

Tabu og ordløshet tjener overgriper. Barn blir lettere å lure og lettere å holde taus. Åpenhet, kunnskap og et direkte språk for seksualitet motvirker. «Ved å holde barn uvitende om seksualitet gjør vi dem sannsynligvis også mer utsatt for overgrep. Det er vanskelig å forsvare seg mot noe de ikke vet hva er» (Søftestad & Andersen, 2014).

Faglig forankring

Hvorfor samtale om vold? Det er et godt forebyggende tiltak at barn får en alderstilpasset undervisning om vold og overgrep, samt informasjon om hvor de kan få hjelp (NOU 2017:12, s. 85). Denne informasjonen ble også etterspurt av unge eksperter som i regi av Barneombudet ble intervjuet om sine erfaringer, hvor de unge ekspertene gav innspill på at barn og unge må få denne informasjonen på et tidlig tidspunkt, gjerne fra barnehagealder (ibid., s. 85), informasjon om ulike typer vold, hva som er lov og ikke lov.

Hvorfor samtale om seksuelle overgrep? Undervisning om seksuelle overgrep virker trolig forebyggende (Folkehelseinstituttet, 2015). Det trolig øker barnas ferdigheter i å beskytte seg selv. Det gir trolig liten eller ingen forskjell i barnas frykt eller angst for å bli utsatt for seksuelle overgrep. De vet mer og bestemmer mer over hvem de vil dele kroppen sin med (Aasland, 2014, s. 69).

Undervisning om seksuelle overgrep virker også trolig avdekkende. Det fører trolig til at flere vil fortelle til de er blitt, eller blir utsatt for seksuelle overgrep (ibid). Barn har fått kunnskap om at de kan si ifra om noen ikke respekterer deres kropp. «Barn tør oftere og fortere å fortelle om at de har vært utsatt for seksuelle overgrep» (Aasland, 2014, s. 69).

Hvorfor samtale om seksualitet? Internasjonale standarder og veiledere anbefaler at seksualitetsundervisning starter tidlig i barndommen, og fortsetter gjennom ungdomsår inn i voksenlivet. Et eksempel er *Standards for Sexuality Education in Europe*, som anbefaler å starte seksualitetsundervisningen fra fødsel av. Å starte seksualitetsundervisningen tidlig muliggjør at barn kan identifisere og rapportere upassende seksuell atferd (inkludert seksuelt misbruk), samt utvikle sunne holdninger til egen kropp og relasjoner (UNESCO, 2015, s. 18). De fleste foreldre støtter skolebasert seksualitetsundervisning og mange foreldre rapporterer at de følger det ukomfortabelt å samtale om sex og relasjoner med egne barn (ibid, s. 8).

Seksualitetsundervisning fremskynder ikke seksuell aktivitet, men har en positiv innvirkning på tryggere seksuelle atferdsmønstre og kan utsette seksuell debut (UNESCO, 2009). Når barn og unge erverver seg omfattende og nyansert kunnskap om menneskelig seksualitet, vil det føre til større selvtilitt og hjelpe dem til å foreta bevisste, sunne og respektfulle valg knyttet til relasjoner og seksualitet (UNESCO, 2015, s. 38).

- 1) Aasland, M. W. (2014); «... si det til noen ...» En bok om seksuelle overgrep mot barn og unge. Oslo: Cappellen Damm
- 2) Folkehelseinstituttet (2015); Undervisning om seksuelle overgrep virker trolig forebyggende <https://www.fhi.no/publ/2015/undervisning-om-seksuelle-overgrep-virker-trolig-forebyggende/>
- 3) NOU 2017:12 Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt
- 4) UNESCO (2009); *International Technical Guidance on Sexuality Education. An evidence-informed approach for schools, teachers and health educators*. Hentet fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183281e.pdf>
- 5) UNESCO (2015); *Emerging evidence, lessons and practice in comprehensive sexuality education. A global review*. Hentet fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002357/235707e.pdf>

ÅRSHJUL

	2-åringer	3-åringer	4-åringer	5-åringer
September	Meg selv og min familie	Familie og relasjoner	Familie og relasjoner	Familie og relasjoner
Oktober	Kroppen	Kroppen	Kroppen	Kroppen
November	Følelser	Følelser	Følelser	Følelser Hvordan blir vi til?
Januar	Følelser	Ha mot til å si fra	Ha mot til å si fra Gode og vonde hemmeligheter	Ha mot til å si fra Gode og vonde hemmeligheter
Februar	Kroppen	Kroppen	Kroppen	Gode, vonde og ulovlige berøringer
Mars	Følelser	Følelser	Følelser	Følelser
April	Oppsummering	Oppsummering	Oppsummering	Oppsummering

Verktøy/barnebøker

Stine Sofie Stiftelses bokpakke
NRK SUPER «Kroppen min eier jeg»

www.jegvet.no

www.aemae.no

<https://www.kanvas.no/trygg-pa-egen-kropp-et-metodisk-verktoy/>

Film om hemmeligheter:

<https://www.rvtsvest.no/barn-ma-vite-informasjonsfilm-om-overgrep/>

Anna Fiske: Alle har en bakside;

Hvordan lager man en baby

Cory Silverberg: Hur görs bebisar?

Eli Rygg: Jeg sa ikke kom inn

Erle Sellevåg: Vondt i magen

Fleisxher & Mølbak: Au! De voksne slår

Gro Dahle: Snill; Sinna mann; Håret til

mamma; Blekkspruten; Sesam Sesam

Marie B. Rydell: Emma sier NEI!

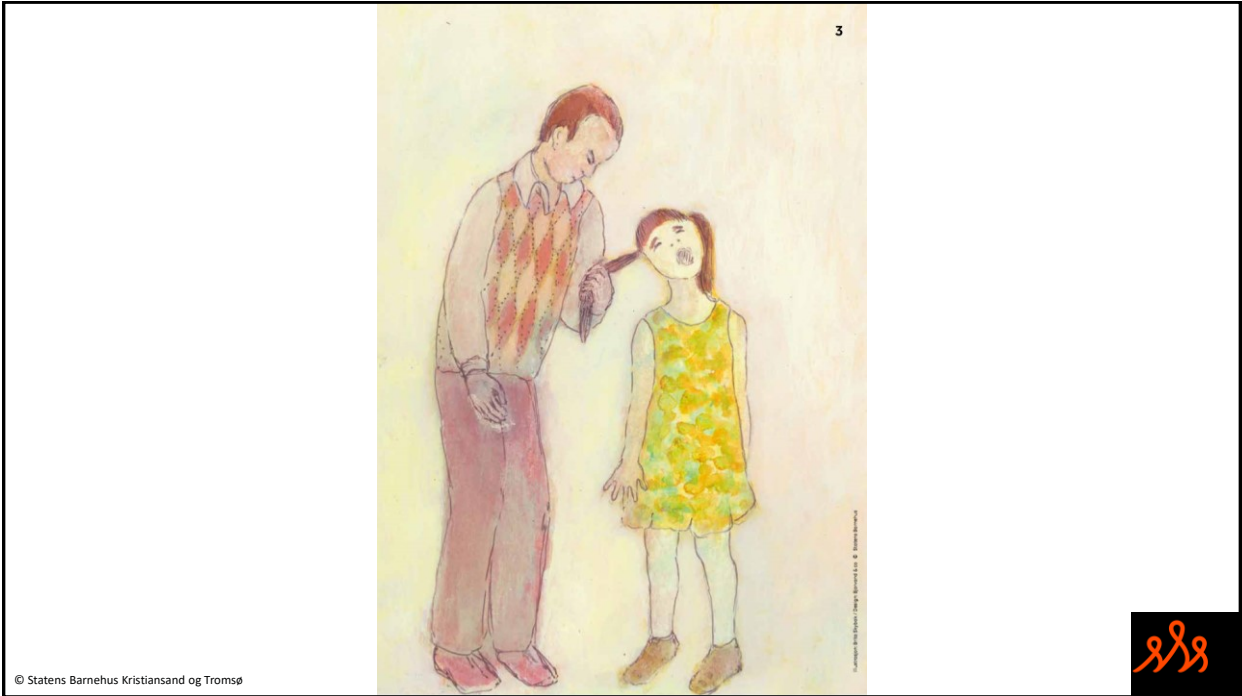
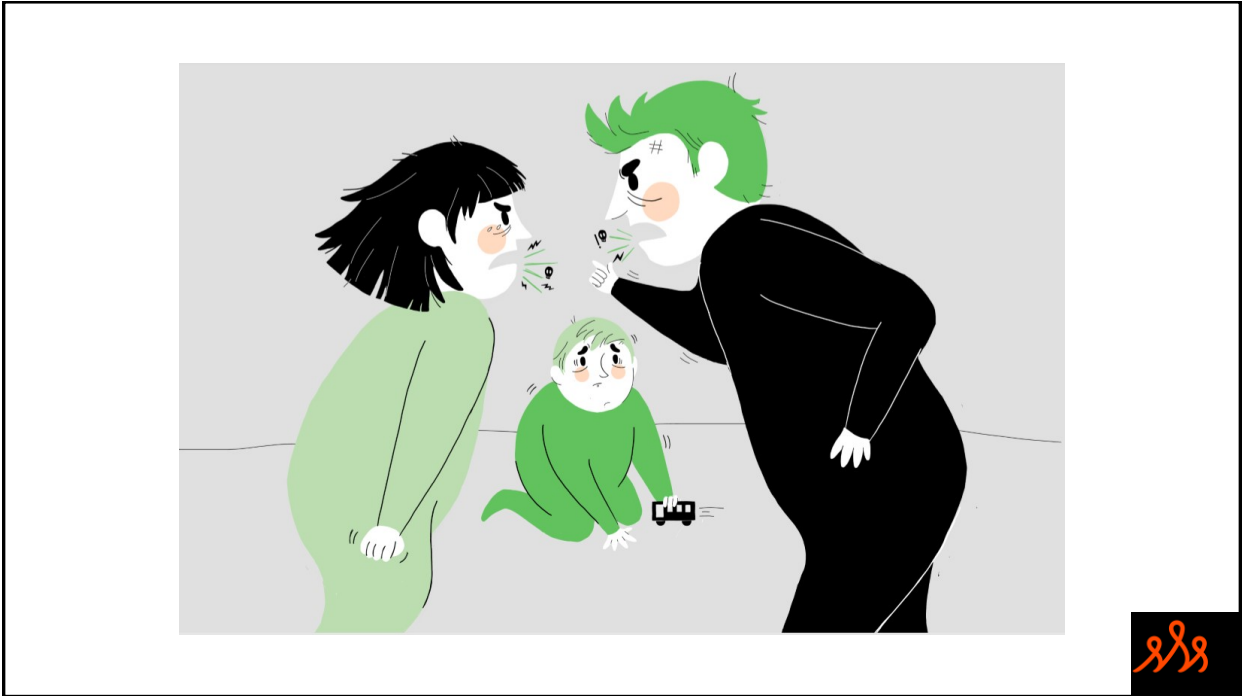
Marit Hoem Kvam: Filiokus Blåmann-Klåmann

Trond Viggo Torgersen: Kroppen

Øyvind Aschjem: Kongene på haugen

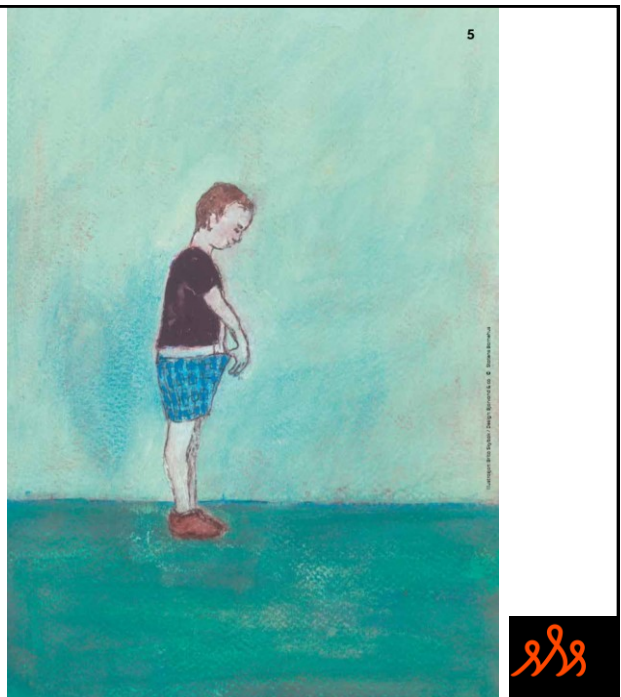
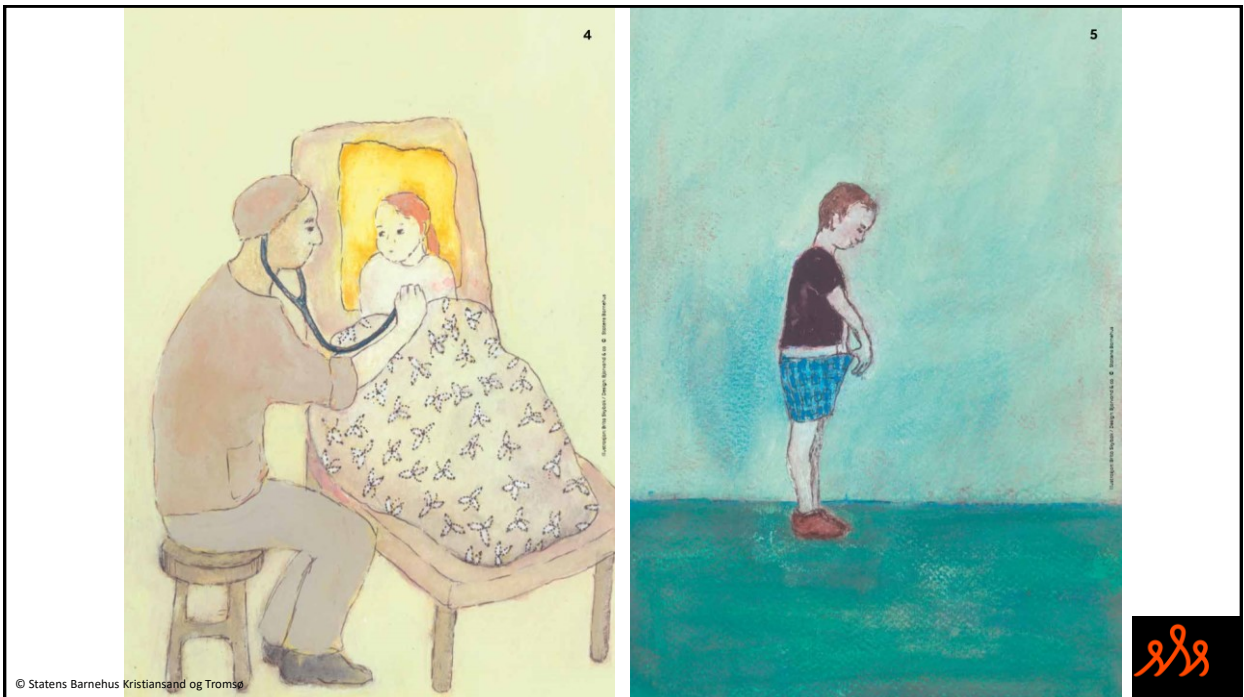
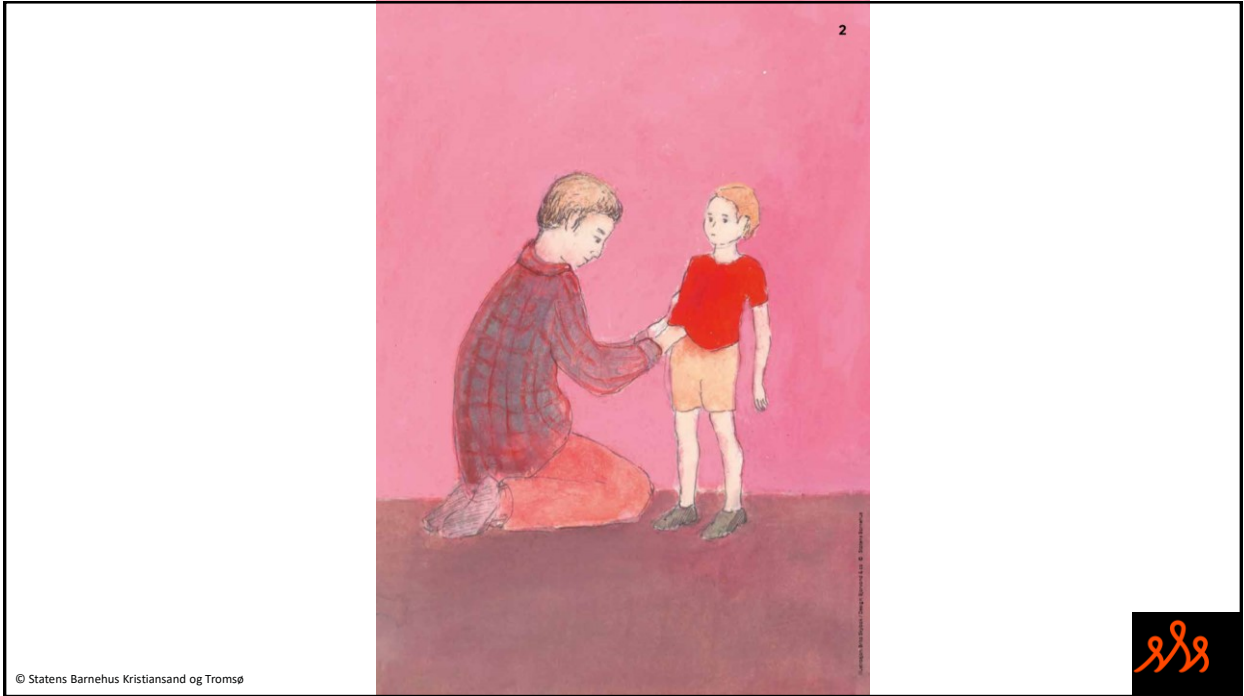

3

STØTT VÅRT ARBEID
BLI BARNERETTSFADDER:
SMS: BF FADDER til 2160
alt. VIPPS til 02349

Takk for i dag

 @StineSofiesStiftelse

 @StineSofies.Stiftelse

 Stine Sofies
Stiftelse